

FAKTA OM FARLIGE STOFFER OG MATERIALER

Arbejdsmiljøforholdet og kravene

Ved farlige stoffer forstås alle stoffer, der kan have en uønsket effekt på de mennesker, der bliver udsat for stofferne.

Farlige stoffer kan medføre skader eller sygdom, hvis man kommer i kontakt med dem eller ikke bruger dem rigtigt. Ved fremstilling og brug af dekorationer, rekvisitter, special effects og imprægnering af kulisser og tæpper bruges ofte en række stoffer og materialer, der kan indebære risiko for sundhedsskader. De hyppigst forekommende risici er kontakt med hud eller øjne og indånding.

Der er f.eks. følgende regler vedr. arbejde med farlige kemikalier:

- Farlige stoffer, materialer og arbejdsprocesser skal erstattes med ufarlige, mindre farlige eller mindre generende stoffer, materialer og arbejdsprocesser
- Der skal sørges for god almen ventilation og i tilfælde af luftforurening med bl.a. farlige stoffer også procesventilation
- Der skal være en fortegnelse over de farlige stoffer og materialer, der bruges
- Der skal være sikkerhedsdatablade og arbejdspladsbrugsanvisninger på alle farlige stoffer og materialer
- Visse stoffer skal opbevares aflåst i et giftskab, der er mærket med advarselsskilte. - Stoffyperne er angivet i §24 i Miljøstyrelsens klassificeringsbekendtgørelse
- Der skal anvendes egnede værnemidler
- Antallet af medarbejdere, der udsættes for farlige stoffer skal begrænses
- Der skal udarbejdes en kemisk arbejdspladsvurdering (APV).

Miljøministeriets bekendtgørelse om stoffer og produkter kræver, at farlige kemikalier skal mærkes.

Miljøministeriets regler erstattes efterhånden af CLP-forordningen (ny forordning om kemikalier). Rene stoffer skal mærkes efter CLP. Blandinger skal mærkes efter CLP fra 1. juni 2015, med mindre de er omfattet af overgangsordningen, i hvilket tilfælde de først skal mærkes efter CLP 1. juni 2017. I forbindelse med CLP indføres til erstatning for de orange faresymboler nye farepiktogrammer.

Mærkningen består af et faresymbol, der signalerer, hvilken slags fare, der er forbundet med udsættelse for stoffet eller produktet samt R- og S-sætninger, der giver oplysning om risici og sikkerhedsforanstaltninger. Normalt vil det være nødvendigt at søge yderligere oplysninger om langtidsvirkninger ad andre kanaler, f.eks. sikkerhedsdatablade.

Risikosætningerne (R-) bliver til H-sætninger (hazard = fare) og sikkerhedssætningerne (S-) til P-sætninger (precaution = sikkerhed).

Følgende mærkater anvendes til at mærke farlige stoffer:

De orange, der efterhånden udgår:

De nye:

Farvepiktogrammet i første linje til højre betegnes samlet som "Sundhedsfare" og dækker over flere fareklasser end kræftfremkaldende, mutagen og reproduktionsskadelig. Piktogrammet dækker også over bl.a. "sensibiliserende ved indånding" og "specifik målorgantoksicitet".

Der findes også farlige stoffer og materialer, som ikke er faremærket. Den der sælger/leverer farlige stoffer og materialer til erhvervsmæssigt brug, skal forsyne dem med et let forståeligt sikkerhedsdatablad på dansk. Sikkerhedsdatabladet skal altid indeholde information om faren og om de forholdsregler, der skal tages, herunder hvilke personlige værnemidler, der er egnet til opgaven.

Krav og gode råd om tiltag og løsninger

Få et overblik over hvilke farlige stoffer, der findes på arbejdspladsen, og sørg for at overholde ovenstående regler. Der skal minimum udarbejdes en oversigt over alle de farlige stoffer der anvendes på arbejdspladsen.

Det er vigtigt at se efter i sikkerhedsdatabladet, om stoffet eller materialet f.eks. er kræft- eller allergifremkaldende, kan give nerveskader (f.eks. opløsningsmidler), skader på forplantningsevnen, og/eller om det er ætsende/irriterende ved kontakt.

Bortskaf alle de stoffer og materialer, der ikke længere bruges, og erstat de farlige stoffer med ufarlige eller mindre farlige stoffer, hvis det er teknisk muligt.

Der skal udarbejdes arbejdspladsbrugsanvisninger, der indeholder en beskrivelse af de farer, som stofferne og materialerne kan udgøre for mennesker og miljø, samt af de relevante forebyggende foranstaltninger og adfærdsregler på arbejdspladsen. (Brug evt. tillægsskemaet i At-vejledning C.0.11, og læs mere i BAR Service og Tjenesteydelsers udgivelse: Inspirationsmateriale om arbejdspladsbrugsanvisninger".) Arbejdspladsbrugsanvisninger og sikkerhedsdatablade skal være tilgængelige for ansatte, der er beskæftiget med stoffet eller materialet. De skal vejledes i brugen heraf og have brugsanvisningen udleveret med effektiv instruktion.

Undgå at bruge stoffer og materialer, der sprayeres/forstøves, hvis de kan fås i en anden form, for at beskytte luftvejene. Undgå ligeledes højtryksrensning (tryk > 4 BAR), hvis det er muligt, på grund af dannelsen af aerosoler med farligt indhold, der kan indåndes.

Bær egnede personlige værnemidler, når der bruges farlige stoffer og materialer. Personlige værnemidler kan være sikkerhedsbriller, åndedrætsværn, handsker, gummiforklæde, sikkerhedsfodtøj, mv.

Stoffer og materialer må ikke opbevares i beholdere, der kan give anledning til forveksling med fødevarer. Beholdere, som bruges til farlige stoffer, skal mærkes på en sådan måde, at alle brugere kan se, at indholdet kan udgøre en risiko. Beholderne skal mærkes efter Miljøministeriets regler, CLP-forordningen eller alternativt efter bilag 3 i Bekendtgørelse om sikkerhedsskiltning.

Særlige fokusområder for artister og sceneteknikere

Artister:

Vær særlig opmærksom på brug af hårspray, kosmetik, mv. Midlerne kan indeholde farlige stoffer og materialer.

Sceneteknikere:

Afklar, om der er udarbejdet arbejdspladsbrugsanvisninger for alle farlige stoffer. Endvidere om alle ansatte kender dem, så de anvender midlerne rigtigt, beskytter sig og ved, hvad de skal gøre, hvis der opstår uheld.

Husk at alle skal anvende egnede personlige værnemidler til beskyttelse af hud, øjne og lunger, hvor det er påkrævet. Gør meget ud af instruktion herom og følg op.

Vær opmærksom på, at der ikke er personer i nærheden af, hvor der arbejdes med farlige stoffer, og som ikke er beskyttede med værnemidler.

Sørg for ved malearbejde og snedkerarbejde at anvende maling og lime med lavest mulige MAL-kode tal.

Ved svejsning skal svejsepladserne være tilstrækkeligt ventilerede. Fjern olie, fedt, maling og lignende inden svejsning, så svejsestedet er rent. Undgå svejsning på galvaniserede plader af hensyn til udvikling af særlig sundhedsfarlig røg.

Vær opmærksom på, at farvemidler ofte indeholder farlige kemikalier.

Gode links:

- BFA Service - Turisme: "Arbejdsmiljø på teatre", "Inspirationsmateriale om arbejdspladsbrugsanvisninger", (www.bfa-service.dk).

